

Николай Тилкиджиев, Мартин Димов

**СТАТУСНА ОСНОВА НА ДЕМОКРАТИЧНАТА
КОНСОЛИДАЦИЯ ПРИ ПОСТКОМУНИЗМА**

Издаелство “Изток-Запад”

Тилкиджиев, Николай и Мартин Димов. 2003. *Статусна основа на демократичната консолидация при посткомунизма*. София: “Изток-Запад”, 181 с.

Tilkidjiev, Nikolai and Martin Dimov. 2003. *Status Basis of Democratic Consolidation under Post-Communism*. Sofia: “East-West” Publishing House, 181 p.

Книгата е на базата на сравнително изследване от международния проект “Демократични ценности” в 10 посткомунистически страни към 5 рамкова програма на Европейската комисия (HPSE-CT-2001-00062)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

- Въведение:*   Защо написахме тази книга?
- Първа глава:*   **Благосъстоянието на домакинството – “концентриран израз” на икономиката и управлението на страната**
1. Бариери пред демократичната консолидация
  2. Вторично легитимиране на миналото: “връщаният се човек”
  3. Икономическите трудности като централен политически въпрос
  4. Доверието в институционалния ред
  5. За ниския авторитет на българските политици: привилегираният властващ елит
- Втора глава:*   **Новото разделяне в посткомунистическия свят**
1. Изоставящите и изпреварващите – новите два “блока” в прехода
  2. Към причините за “новото” разделяне
  3. Различни оценки и за факторите на личния успех
  4. Българската “изключителност” – “българското” крайно недоволство
  5. Статистически аргументи за “българската изключителност”
- Трета глава:*   **Носителите на мненията: от класова към статусна стратификация**
1. Логическа генерализация на слоевете: пет- и триелементна класово-стратификационна схема
  2. Статусна съвместимост на групите
  3. Статистически основания за груповата хомогенност
- Четвърта глава:*   **Статусната база за приемането на демократични ценности**
1. Кръгът от показателите
  2. Статусни разграничения и демократични ценности:
    - 2.1. Индивидуализъм или етатизъм?
    - 2.2. Либерализъм или егалитаризъм?
    - 2.3. Приемат ли се принципите на пазарната икономика?
    - 2.4. Зачитането на институционалния ред и законност
    - 2.5. Колко са важни за различните групи работата, свободното време, религията и политиката?
    - 2.6. Как се оценява демокрацията като идея и като практика?
    - 2.7. Как се оценява социализма като идея и като практика?
    - 2.8. Отношението към тоталитарните и диктаторските режими

- 2.9. Склонността към лична политическа активност
- 2.10. Консолидация към европейските ценности
3. Изводът: йерархията по страни и слоеве

Пета глава: Посткомунистическата стратификация между дивергентните и конвергентните тенденции

1. Изоставащите страни: от ‘златния век’ към суровата реалност
2. Изпреварващите страни: конвергентният случай
3. Погледнато отвътре: статусната близост между изоставащи и изпреварващи

Шеста глава: Етностратификацията като основа за различна демократична консолидация

1. Има ли етностратификация в посткомунистическа България?
2. Измерения на етностратификацията: българите, турците, ромите
3. Етнодиференциация на нагласите

Заклучение: Жизнеността на стратификационния подход

Литература

Справочен

Съдържание

списък на включените в текста таблици и фигури
книгата на английски език

Авторство на отделните части:

Николай Тилкиджиев: Въведение; Първа глава; §1, 2, 3 и 4 от Втора глава; §1 и 2 от Трета глава; Четвърта глава; Пета глава; Шеста глава и Заклучение.

Мартин Димов: §5 от Втора глава и §3 от Трета глава; извеждане на факторния анализ в §3 на Втора глава; статистическият коментар към някои от фигурите; подготовка на таблиците и фигурите за анализа.

Вместо анотация

“А, бе, откакто дойде Демокрацията сме все по-зле и по-зле...” – е честа констатация у нас през последните години. Но дали България е “самотен остров на страдания и мъка”, както е за значителна част от хората или това е проява на общи процеси на реструктуриране и изкристализиране на *новото социално разслояване* в посткомунистическия свят? Прекомерно нереалистични ли бяха очакванията към едва ли не “магическите” възможности на демократичния преход? Какво и защо е *новото разделяне* в посткомунистическа Европа? Как оценяват различните слоеве в различните страни *демокрацията и нейните шансове*? Силна ли е *носталгията към социализма* и има ли склонност за *връщане към комунистическото управление*? На какво се разчита – на *индивидуалните усилия и упорития труд* или на *гаранциите на държавата*? Какви са бариерите пред приемането на демократичните ценности? Не е ли “*привилегированото властване*” спъни-камъкът на политическия модел на мъчителния български преход и главната причина за незавидно ниския авторитет на българските политици? Защо икономическите трудности са централен политически въпрос? Какви са измеренията на *етно-социалното неравенство* между българи, турци и роми?

Книгата базира своите отговори върху изключително богата емпирична информация от различни социологически проучвания и най-вече върху сравнителен анализ на изследване в 10 посткомунистически страни. Използвани са многомерни статистически методи за анализ на емпиричните данни. Трудът е и продължение на разговора от книгата “*Бедността при посткомунизма*” (ред. Иван Селени), публикувана също от Издателство “*Изток-Запад*”.